

اعتصام

۳ رجب الفرد سنه ۱۳۳۸

۲۵ مارت سنه ۱۳۳۶

{ منافع عامه بنادم مجموعہ اسلامیه در }

مفتی حاجی مصطفی

اسلامیئہ خلافت

وقت غزنہ سندن

آورو پادہ طلاق و تاهل

محمد فیضی

مدرسہ لہر حقنندہ بر قاج سوز

طاہر المولوی

بخارادہ علم و علما

احمد شیرانی

دیوان حرب حاطره لری — نالہ فراق

محمد فوزی

ایمان نہور ؟

فیثان (۵) غروشدر

ادارہ خانہ می : قلم — اعتصام

مدرسه‌لر حقنده بر قاج سوز

هېمز بيلبورزكه اسلاميت ، رقيات تاريخيه سني يالکيز قلنج ايله دکل، عرفان ايله قازانمشدر . عرفان اسلام ، منبع حیات و فیوضاتی مدرسه‌لردن آیردی . اومدرسه‌لرکه بوکون آنجق تاریخ صحیفه‌لرنده مصادف اوله بیلدیکمز علامه‌لری یتشدیرمشدی ؟ بوکون مخوف بردوزة انحطاطده !.. زیرا هیچارله مالامال بر نتیجه کوستریمگده !.. مدرسه‌لر وقتيله ، اسلامک عرفان و عدالت مرکزلی ایدی . شمعی بویله بر رتبه رفیعهدن پک اوزاق !.. طیبی بونک اسبابی پروغراملرده ، تعقیب ایدیان اصول تدریسده ، کوزه‌دیلن غایه‌ده آرامالی‌یز. بوکون بر موجودیت علمیه و دینییه کوستریمه‌ین مدرسه‌لر غایه‌لرندن فرسخ فرسخ آیریلش دیمکدر . بر مؤسسه‌که غایه تأسیسنی استهداف ایتمز ؛ اوندن نه نتیجه بکله نیلیر ؟ .

مدرسه ؟ بزه دین ايله علمی ، حقیقت ايله عدالتی شعار ایدینیش خلاصکارلر یتشدیرر . مدرسه اوقدر علوی بر غایه تعقیب ایدیورکه بوزوالی ملت آندامیدبخش بر نفخه حیات ، کندیسنی حقیقته ایصال ایدن رهاکار بر رهبر بولور . فقط فعلاآنده اویله‌می ؟ .

بونک جوابی سایی اوله‌جقدر . زیرا دینسزلك و ظلمت جهل ایچنده بوزنه بو محیط ، مدعامنی پک صریح اثبات ایدیور .

علمای دینی موقع احترامده طوتمنی شعار ایدینن و بوسورتله مدرسه‌لره بذل همت بویوران بعضی عادل حکمدارلرمنک دوره سلطنتلری کوزدن کچرک ؟ دینی ، علمی و عادلانه بردورک اولانجه شعله‌سیله بارلدادیقنی ، اقطار جهانة اثبات فضیلت ایلدیکنی کورورسکیز دیمککه مدرسه بر حکومت اسلامیته تک تمیلدر . اندلس مدرسه‌لری کوزمنک اوکنده ! .

صوک زمانرده مدارسده پروغراملر آلت اوست اولدی . واقعا مدرسه‌لرده بویوک اصلاحاته محتاج ایدی . فقط بواصلاحات صاحبه پروغراملره اولاجق دکل ایدی . مدرسه‌نک پروغرامی ، وظیفه مهمه‌سنی مدرک علمای دینییه یتشدیره بیلجک

بر طرزده اولاجق ایدی . فقط هر شعبه حکومتزده اولدینی کبی بو پک اهمیتله مسئلهده دولو دیزکین کیدیلدی ! تقلیدجیلکدن آیریلق لازم اولدینی حالده مع زیاده ترویج اولوندی . مدرسه به بر پروگرام چیزرکن اولا دوشونک ایجاب ایدن بعض نقاط اساسیه واردر . بر مدرسه پروگرامی هیج بروقنده بر فونه مکتبی ویا برسلطانی پروگرامنه بکنزه به من . چونکه سلطانی ونمونه مکتبی ایله مدرسه نك استهداف استدلاری غایله باشقه در . بناء علیه ، مدرسه لو خصوصی بر ماهیتی حائر بردرس جدولنه مالک اولمیلدر .

بوراده هرشی احتیاج و غایه ایله اولچولمیلدر . مثلاً بر مدرسه نك جدول دروسی ایچنده انکلیزجه ، فرانسه زجه ، آلمانجه ، روسجه ، فارسی ، عربی لسانلر نك هب بر دن قونولسی قدر کولونج برشی اولماز . چونکه احتیاجک و غایه نك قات فوقنده اختیار ایدلش بر تکلیف عديم الامکاندر . مدرسه لوده عربی و فارسی لسانلری بر موقع مخصوص حائر دزلر . باخصوص لسان عرب ایله یازلش بر جوق مؤلفات دینیینی تتبعه مجبور قالان طلبه علوم اک زیاده عربجه به محتاجدرلر . بوکون اصول فقه دنیلن فن جلیلی فرانسه زجه ویا انکلیزجه یازلش بر کتسابک تدقیقه دکل ، عربجه یازلش بر اترك مطالعه سبيله اوکر نه بیلیرز . مادام که هرشی ، شو مملکتک احتیاجیله اولچوله جکدر ؟ مدرسه پروگرامنده کی فضله شیلری آتفه چالیشمیلر . تذبذب ایچنده یوزن مدرسه لر کیفیتجه پک فنا !.. واقعا مملکتزده معارف نامنه هیج برشی یوق ؛ لکن مدارس اسلامیه نك عصر لوجه ایفا ایتدیکی نارنججه مقید بولونان روللر کوز اوکنه کتیرلر کده شمیدیکی انحطاط شین آوز کورونیور .

مدرسه معلملر نك تعییننده قطعیاً اصابت یوقدر ، بوخصوصده انتظام و اختصاصده آراغیور . یقیناً بیلورز که فنونه متدائر بعضی درس لر متخصصلری النده بولونیور . بر معلم اوقوته جفی درسک کیف ما اتفاق بر جدولی یاییور و اوکا کوره یاریم یامالاق تدریس ائده بولونیور ! آرقی بوکا دریسات دینجیا !.. والحاصل یچاره طلبه علومک عزیز وقتلری تام معناسیله اولدیریلیور . نمونه مکتبلرندن برر سبيله فک رابطه ایدنلر همان مدرسه به داخل اولیورلر . بوده کوستور بورکه مدارس

یویوک ، کوچک هرکسه ما کل اولمشدر . هله سنوفک تربیاتی صوک درجه یأس آورددر : بر صنف ، برطاقم شبعه لره تقسیم ایدلش ، شعبه لرك بریسی اسکدارده یاخود استانبولده بر اقیلمش . باشقه بری ده بیلیم نره یه یرلشدیرلش ؛ والحاصل کوچیه بر حیات تحصیلیه نك ادامه سنه رضا کوسترلمشدر . نه قدر فنا !..

فکر بجه مدارس اولو اورته تجدیداته محتمل دکلدر . تشکیلاته اک موافق مآخذ ، سلطان سلیمان قانونی حضرتلرینک یامیش اولدقلری تربیاتدر . طلبه نك آلتیسی بر اصوله ، بر نظامه تابع طو ییلعلی ، مسلکله استعدادی اولان کنجملر نامزد عد ایدلملیدر . مسلکله مناسبتی اولمیان بی معنا درس لری قالدیرملیدر . کیمته دکل ، کیفیت اهمیت ویرلملیدر . مدارس ، طلبه سنک چوققلغبله هیئت اجتماعییه قارشوی وظیفه سنی یامیش اولماز . مدارس آز و فقط مفید معلومات ایله مجهز علمای دین یتشدیرملیدر . بوندن ماعدا بوعالی مؤسسه لره مدرسی صفتیله قبول ایدیله جک ذواتک ملتس اولمیسندن تماماً قطع نظر ایدیله لرك درس نك اهلی وصاحبی بولونملرینه اعتبار اولونملیدر . یویوک کلفتلر اختیار و برچوق ایزالر صرف ایدیله لرك نك بر صنفی بردوزینه دن فضله معلملره اداره اولونان مدرسه لر عجباً بومصرفلره مقابل هر سنه جمعیت داخلته هانکی متفکرلری ، هانکی دین طالمرنی تودیع ایدیور ؟

أوت ، اعتراف اولنور که عثمانلی هیئت اجتماعیه سی بمدازین بر آق شمس الدین ، بر ابوالسمود ، بر جودت پاشا یاخود بر ابن رشد ، بر ابن سینا یتشدیره مبه جک در ؟ فقط حکمی قیامته قدر باقی اولان دین مؤیدی ، واسفا شمدی دوشورمش اولدیفمز وضع غربانه دن چکوب قورتاره جق دین ناشرلری و یا مرسد لری یتشدیره بیلیر . بونک ایچون ده مطلوب درجه ده چالیشمق کفایت ایدر .

مدرسه لرك اصلاحنده اوزون زمان مسلک عالی علمیده اکتساب ممارسه و تجارب ایلش اولان مدرسین کرامدن مرکب بر هیئت جدیدیه احتیاج وارددر . یوقسه بومهم ایثی مشیخت مأمورینی ماصه باشنده حل ایده مزلر . کز ملک ، کورمک ، ایچنده یوارلا تملق ، تجربه ومعلومات قازانمق خصیصه لری بوکهی مسائلک حل ایچون الزمدر . عقیف ومستقیم ، منور ودیندار فردلردن مرکب بر شخصیت

ملیه نك وجود بولسنى ایستبورسه ق ایلك آتیه جق آدمك مدرسه لر اولمى لازم
 كله جكنی غیر مدرسه ققارله آ کلامی بز!.. آ کلاشیلیورکه اخلاق و دولایسیله اجهامی
 صلاحی تولید ایدم جك یكانه اقنوم ، دیندر . ذاتاً بعد ازین اخلاقسزلفه دكل ؛
 آنجق دینه صاریله بیلیر ، واونك اوامر و نواهیمی تحننده اصلاح نفس ایدم بیلیرز.
 عكس حال موجب ندامتدر ! چونكه صوك مللز ، دینزدرد . بونی بك ابی بیللم
 واونك اعلا وارقالسه ، الدن چیقارماسنه غیرت ایدم . بوده مدرسه لرله ممکندر .
 « ان الدین بدأ غریباً . . . » حدیث شریف عبرت انکیزی اوزرینه جنم
 انصافزی آچالم .

مجموده مکتبی مملولرندن

۱۸ مارت ۳۳۶

محمد فیضی

بخاراده علم وعلما

اوجنجهیمی : الله سزك کوزیکیزی ، قولاغکیزی روسلرک کی یاراتش .
 شو مشابہت خلقت طولایسیله سزه برضرر توجه ایدیورمی ؟
 دردنجیمی : صیرا اوستنه اوطورمائی روسلر ایجاد ایتمه مشلردر . بلکه ایلك
 دفعه کرسی نشین اولان معاویه بن ابی سفیاندر .

بشنجهیمی : بر دفعه وجدانشکره مراجعت ایدیکز . جهان وجهانیانك خالق
 طرفندن ملک مقرب واسطه سیله افضل مخلوقات اولان رسول الله کوندریلن قرآنی
 یرده وچورچوب اوستنده اوقویان مسلمانده کرسی اوزرنده کال تنظیم و توقیر
 ایله قرائت ایله بن کاوورمی اولور ؟

آلتنجهیمی : صیرا اوستنده اوطورولمائی طولایسیله برمکتبک قاپایلمامی
 لازم کلیورسه نیچین روس مکتبی آجیق راقیورسکیز ؟ خصوصیه اوراده روس
 لسانیده اوقوتیورلر .

یدنجیمی : امراکز : زنا ایله ، تبعه نك اموالی غصب ایله ، فائض بمکله ،
 طلبه حقوقه خیانت ایتکله ، بین المسلمین فتنه چیقارمقله ، طلبه کز : مسکرات قولانمقله .